

OPINIE | 15 april 2016

Volledigheid opbrengstenverantwoording

 Leestijd van ongeveer 4 minuten 24 reacties

Moet je de volledigheid van de opbrengstenverantwoording altijd controleren? Is het altijd een frauderisico en daarmee een significant risico? Is het niet een typisch Nederlands iets? Is het gedachtengoed van Starreveld niet hopeloos ouderwets? Past het gedachtengoed van Starreveld wel binnen de COS? Dit zijn vragen die ik veel hoor, meestal een beetje mopperig. Dit is hoe ik zou antwoorden.

Moet je de volledigheid van de omzet altijd controleren? Ja, natuurlijk! Alle materiële posten in de jaarrekening controleer je op betrouwbaarheid, dus ook op volledigheid. Daar lijkt me geen discussie over mogelijk.

Is de volledigheid van de omzet altijd een frauderisico en daarmee een significant risico? Nee, zeggen de COS (240.26). Je hebt de mogelijkheid om te beredeneren dat dit niet zo is. In de praktijk zie ik dat accountants dit ook doen. De redeneringen volgen of wel de lijn van materialiteit of wel die van frauderisicofactoren.

Redenering één: Een materiële fraude is niet mogelijk omdat er dan zoveel weg zou moeten zijn dat het op zou vallen. Argumenten: de hoeveelheid vrachtauto's die nodig zou moeten zijn om de goederen weg te sluisen, de markt die niet zou bestaan voor het zwart verkopen van grote hoeveelheden, het aantal kassa's dat buiten de boeken moet blijven etc.

Probleem met deze redeneringen is meestal dat ze niet goed onderbouwd zijn. Cijfermatig niet, maar er is ook een conceptueel probleem: je gaat op basis van de cijfers zelf redeneren dat een materiële post (een post waarin op grond van de omvang een materiële afwijking kan voorkomen) geen afwijking van materieel belang kan bevatten. Dat lijkt mij een slang die in zijn eigen staart bijt.

De andere redenering ziet op de frauderisicofactoren (zoals genoemd in bijlage 1 bij COS 240). Er wordt dan geen frauderisico geïdentificeerd voor de volledigheid van de omzet, omdat de situatie niet voldoet aan de kenmerken: stimulans/druk, gelegenheid en instelling/rechtvaardiging. Dan lees je zaken als: de directie verdient genoeg, ze zijn integer, ze zijn christelijk, ze hebben belang bij het volledig tonen van de omzet vanwege verkoopplannen/de bank, de controller rijdt niet in te dikke auto etc.

Redeneringen die niet onlogisch klinken, maar snijden ze hout? Hoe goed ken je je klant? Hoe vaak ben je er eigenlijk als accountant? Wat weet die assistent die de planningsfase invult omdat hij of zij degene is die tijd heeft in de zomer? En ook hier zie ik een conceptueel probleem: kun je je klant ooit zo goed kennen? Ik denk het niet. Frauderisico-factoren zijn geschikt om risico's te signaleren, niet om ze weg te redeneren.

Mijn insteek zou dus zijn: gebruik risicoanalyse alleen om risico's te signaleren en niet om ze weg te redeneren. En waarom zou je ze weg redeneren? Om zo minder controlewerkzaamheden te hoeven doen? Niet nodig, want zo veel werk is het nu ook weer niet om de volledigheid van de omzet te controleren.

Bekijk het top-down vanuit de jaarrekening. Wat kan er mis gaan?

In de eerste plaats kunnen er zaken administratief niet goed zijn verantwoord. Het

LAATSTE OPINIES

OPINIE | 13 september 2019

Innovatie in accountantsland

OPINIE | 11 september 2019

Waar dienen bedrijven voor?

OPINIE | 06 september 2019

Even een rekening openen

OPINIE | 03 september 2019

Risico's: lekker belangrijk?!

OPINIE | 29 augustus 2019

De toekomst is belangrijker dan het verleden

[MEER OPINIES](#)

Opleidingen

Verplichte PE 2019 voor openbaar accountant en accountant in business: fraude. Heeft u zich al ingeschreven?

24 september 2019, Meerdere locaties, oa Molenhoek
€ 395.00 | PE 6
Auxilium adviesgroep

Inkomstenbelasting Rijksbegroting 2020

26 september 2019, Van der Valk Hotel Vianen
€ 230.00 | PE 3
RB College

Regiosessie Belastingplan 2020

31 oktober 2019, Diverse locaties
€ 295.00 | PE 4
NBA Opleidingen

Brexit. What's Next?

grootboek sluit niet aan met de sub-administratie, opbrengsten zijn credit verantwoord onder de kosten of op de balans: de logische verbanden in het systeem van dubbel boekhouden zijn verstoord. Afwijkingen die gemakkelijk zijn op te sporen door aansluitingen te maken en te kijken naar bijzondere boekingen waaronder memoriaal- en correctieboekingen. Afwijkingen ook die je geacht mag worden te signaleren.

Moeilijker wordt het als er transacties buiten de boeken zijn gebleven, als kosten wel in de jaarrekening zijn verantwoord maar de bijbehorende omzet niet of maar gedeeltelijk. Wat doe je dan? Inhoudelijk kijken naar de cijfers: beoordelen of de verhoudingen tussen omzet en kosten kloppen. En dan komt Starreveld's denken nog steeds van pas omdat hij per typologie aangeeft naar welke verhoudingen en relaties je zou moeten kijken om de volledigheid van de omzet te bepalen. En dat denken past prima binnen de COS, waarom niet?

En als zowel kosten als omzet buiten de boeken blijven? Als er geen aanknopingspunten te vinden zijn in de administratie? En als je hebt gevraagd aan de directie en diverse werknemers of er transacties geheel of deels buiten de boeken worden gehouden, of er te lage verkoopprijzen worden berekend en men verzekert je van niet? En als je ook geen enkele andere aanwijzing hebt? Dan houdt het op voor de accountant. Je bent geen detective.

Mijn devies: controleren in plaats van redeneren dat controlewerkzaamheden niet nodig zijn, maar het dan wel slim en efficiënt aanpakken. Data-analyse is daarvoor een prima tool (maar handmatig kan het evengoed).

Zie ik dingen over het hoofd, ga ik tekort door de bocht? Geef je mening! Alleen als er een actieve en brede discussie ontstaat over de interpretatie van de regels, kunnen we als beroep stappen maken en is concurrentie op kwaliteit niet langer een illusie!

In deze serie vertelt Marianne van der Zijde, ex-toezichthouder bij de AFM, hoe zij naar de accountancy kijkt, met als doel te helpen jaarrekeningcontroles leuker en beter te maken.

Wat vindt u van deze opinie?

Reacties   100 58

[Spelregels debat](#)

Deel dit artikel

 Marianne van der Zijde
Marianne van der Zijde adviseert accountantsorganisaties en is voormalig hoofd toezicht kwaliteit accountantscontrole en verslaggeving van de AFM. →
[Lees alles van Marianne van der Zijde](#)

GERELATEERD

OPINIE | 27 juni 2019

Afleidingsmanoeuvres

Het zijn turbulente tijden voor het accountantsberoep, want de toekomst is onzeker. Het vertrouwen in het beroep is nog niet hersteld en de roep om maatregelen is groot. →

 x 15 68 51

OPINIE | 08 mei 2019

Onbenutte verbetermogelijkheden

Met interesse heb ik de reacties gelezen die de Commissie Toekomst Accountancysector heeft ontvangen op haar openbare consultatie. →

🗨️ x 6 👍 23 🗨️ 31

Marianne van der Zijde

OPINIE | 24 april 2019

Uniforme materialiteit!

Nog een keer materialiteit? Ik heb er al vaker over geschreven. Dit keer is de aanleiding een artikel van Eva Eijkelenboom op de website van het MAB. Zij heeft onderzoek gedaan naar materialiteit in de uitgebreide controleverklaring bij beursvennootschappen. Dat geeft interessante nieuwe inzichten. →

🗨️ x 13 👍 55 🗨️ 60

Marianne van der Zijde

OPINIE | 10 april 2019

NBA: kapitein of speelbal?

"Veel meer dan bellen blazen voor de Bühne stelt het tot op de dag van vandaag allemaal niet voor." Dat zeggen Marco Moling en Guus Ham in een artikel op Accountancy Vanmorgen. →

🗨️ x 8 👍 99 🗨️ 15

Marianne van der Zijde

OPINIE | 27 maart 2019

Kwaliteitsontkenners

Met toenemende verbazing heb ik de opinie 'Beste Wopke' en de achterliggende brief aan minister Hoekstra van Antoinette Dijkhuizen gelezen. Zij stelt dat een weeffout in de accountancy een gezond toekomstperspectief in de weg staat. →

🗨️ x 28 👍 146 🗨️ 40

Marianne van der Zijde

Aanmelden nieuwsbrief

Ontvang elke werkdag (maandag t/m vrijdag) de laatste nieuwsberichten, opinies en artikelen in uw mailbox.

Bent u NBA-lid? Dan kunt u zich ook aanmelden via uw [ledenprofiel](#) op [MijnNBA.nl](#).

Aanmelden

Accountant is een uitgave van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

NBA

ACCOUNTANT.NL

Home
Nieuws
Opinie
Carrière
Feiten en cijfers
Artikelen

THEMA'S

Aansprakelijkheid
Arbeidsrecht
Corporate governance
Externe verslaggeving
Fiscaal
Fraude in praktijk
Kantoormanagement
Mkb
Opleiding
Privacy
Samenstellen
Statistical auditing
Accountantsdag
Assurance
Dag van de Financial
Financiële instellingen
Flex-bv
ICT
Kwaliteit en toezicht
Ondernemingsrecht
Overheid
Professioneel-kritische instelling
SBR
Subsidies
Arbeidsmarkt
Beroep met toekomst
Derivaten
Financiering
Fraude en witwassen
Integrated reporting
Lerend vermogen
Onderzoek en wetenschap
Pensioen
Publiek belang
Semi-publieke sector
Van de Helpdesk

Accountant maakt gebruik van cookies om de website te analyseren en te verbeteren en om advertenties te tonen. Door op 'akkoord' te klikken geeft u toestemming voor het gebruik van cookies. In de [cookieverklaring](#) vindt u meer informatie over het gebruik van cookies op deze site. [NBA.nl](#)

Akkoord